

Hrvaška književnost.

Knjige „Matice Hrvatske“.

Prievodi novijih pjesnika. Izdaje Matica Hrvatska, svezak prvi. Adam Mickiewicz. Gospodin Tadija ili poslednji porob u Litvi. Plemićka pripovijest iz godine 1811. i 1812. U dvanaest pjevanja. Preveo, uvod i bilješke napisao Dr. T. Maretić. Nagradjeno iz zaklade Adolfa Veber-Tkalčevića za godinu 1890. Zagreb. Naklada Matice Hrvatske. 1893. Ciena za članove „Matice“ 1 for., knjižarna ciena 1.50 for. — Lepe misli se je poprijela vrlo Matica Hrvatska: namenila se je Hrvatima podajati v prevodih pesniške lepote drugih narodov in jim tako v domačem jeziku kazati pesmi-biserje drugih ljudstev. Prvi zvezek „Prievodov novijih pjesnika“ je izvestno razveselil vsakega Hrvata. Poljsko Ilijado, kakor nazivljejo prekrasni umotvor „Pan Tadeusz“ največjega slovanskega pesnika Poljaka Mickiewicza, imajo sedaj Hrvatje v prevodu, v stihovnem in rimovanem prevodu dr. T. Maretića, ki si je v tem oziru pridobil velikih zaslug za svojo domovino. Prelagatelj pravi v predgovoru: „U ovom mojem prijevodu znam, da ima nedostataka; nje koje od njih vidim i sam i osjećam, a druge će naći vješte oči. Kolika je vjernost moguća u stihovnom in k tomu još rimovanom prijevodu, ja sam gledao, da joj se što više približim, a ne stoji do mene, da sudim, koliko mi je to nastojanje pošlo za rukom.“ No, reči moramo, da je v obče dobro naredil. Prevod se čita gladko. Napák, vsaj večjih, ni. Le sem ter tje naletiš na kakšno mesto, ki ti ne more biti všeč, kakor stran 5., kjer se opisuje Kosciuskov portret na steni: „U svom plaštu krakovskom gle Koščuško tamo, — Drži mač ob- jèručkè, u vis gleda samo; — Takav bješe, kadno se kleo kod altara, — Da će mačem iz Poljskè izgnat tri vladara — Il' sam na-nj se baciti.“ Zadnje besede se v poljskem izvirniku glasé: Albo sam na nim padnie. To je pa kaj drugega: pasti na meču, to je, po sovražnem meču v vojski, kakor pa: vreči (baciti) se na meč sam, kakor ima hrvaški prevod. Splošno pa bo, mislimo, prevod

ugajal. Z veseljem pozdravljamo ta novi predal „društvenih nakladnin“ Matice Hrvatske in ji le priporočamo, naj i v bodoče izdaje le prevode samo dobrih pesnikov. M. P.

Mirko Bogović. Pjesnička djela. Svezak prvi. Drame: Matija Gubec. — Stjepan, poslednji kralj bosanski. 8". Str. 285. Cena 1 gld.

Mirko Bogović, hrv. pesnik še iz ilirske dōbe (rojen l. 1816.), je umrl lani dné 4. mal. travna. Namerjal je že sam, da bi izdal svoje zaloigre v novič, in jih je tudi popravljaj. M. H. se je lotila tega dela in tu nam podaje 1. zvezek, obsegajoč dve znameniti tragediji iz jugo-slovanske zgodovine. G. Milivoj Šrepel je priredil to lepo izdajo, ki bo v nemala narodno zavest ne samo pri Hrvatih, ampak v vseh Jugoslovanih. Toliko zadostuj o tem zvezku; izideta — mislim — še dva. S.

„Zapisci iz mrtvog doma.“ F. M. Dostojevski, s ruskega preveo Stjepan Lukič. V Zagrebu. Knjižara Jugosl. akademije. Knjižara Dioničke Tiskare. 1891. 8". Str. 346. Ciena 1 gld. 20 kr. Jako zanimiva knjiga. Aleksander Petrovič, ruski plemič, je ubil iz ljubosumnosti prva leta po zakonu svojo ženo in se sam naznanil sodišču. Poslali so ga v Sibirijo na deset let. To svoje bivanje popisuje in slika v teh „zapisih iz mrtvog doma“. Opisuje kraj in „dom“, kjer so bivali kaznjenci. Kaže različne značaje različnih zločincev; nekateri so divji, brezčutni, prav živalski; drugi so tudi v zaporu blagi in dobri. Popisuje, kaj in kako delajo jetniki, kako živé in se hranijo. Sploh, kakor sam pravi na str. 328.: „htio sam prikazati svu našu tamnicu i sve, što sam doživio za tih godina, u preglednoj i jasnoj slici. Jesam li postigao ta cielj, neznam. Pa i nije moja, da sodim.“ Ali dosegel je, kar je želel, in kdor se zanima za duševno delovanje posamnih ljudij in prikaznij v človeškem značaju, našel bo obilno prav zanimivega gradiva v precēj obsežni (346 strani) knjigi, pisani v gladkem in ne pretežkem jeziku. M. B—c.

Razne stvari.

Pergamenski papir. Dandanes dobiš težko kako količkaj vredno stvar, katere ne bi znali posnemati ali ponarejati. Tudi pergameno, t. j. oslovsko kožo, gladko ustrojeno za pisanje, znajo ponarejati, in tak ponaredek prodajajo kot pergamenski papir. Ta papir je sicer jako lep in trden, a vodi se ne ustavlja. Če raztrgaš pergamenski papir v kosce in deneš v vodo, kmalu se razmehča. J. N.

Špirit ali alkohol se lahko dela iz raznih tvarin. Navadno ga delajo dandanes iz krompirja. Dá se narejati iz lesa, še bolje iz šote, kakor se

je pokazalo v novejšem času. Šota se dá lože in bolje razkrojiti in razmehčati kakor les. Poskusi so pokazali, da se dobi iz 200 g šote 12 1/2 kubičnih cm špirita. Umnemu tvorničarju bi pri Ljubljani ne nedostajalo te ponižne tvarine. J. N.

Fotografija in zvezdoznanstvo. Fotografija napreduje dandanes tako hitro, da je dokaj težko spoznavati, še teže pa uporabljati ali poskušati vse nove iznajdbe in izumitve. Jako dobro služi fotografija zvezdoznanstvu. Česar ne more več oko doznati, to pokaže občutna svetlopisna ploča. Da